

Samarbeidsplattform

Finnmark 2023-2027

INNHOOLD

FINNMARK INN I FREMTIDEN	3
TRYGG ØKONOMISK STYRING.....	4
SAMFERDSEL	5
UTDANNING OG KOMPETANSE	6
TRYGGHET FOR FOLK; TOTALFORSVAR OG TOTALBEREDSKAP	8
NÆRING	9
KULTUR BYGGER SAMFUNN.....	11
TANN- OG FOLKEHELSE	12

FINNMARK INN I FREMTIDEN

I arbeidet i Finnmark fylkeskommune 2023-2027 har de samarbeidende partier en ambisjon om et sterkt og fremtidsrettet Finnmark. Her vil satsning på næringsutvikling, kompetanse, lokalbefolkningens naturbruk, infrastruktur, samferdsel, digitalisering og likeverd stå sentralt. Finnmark skal være det foretrukne fylke for alle å bli- og bo i, særlig for unge som skal etablere seg. Dette gjøres blant annet gjennom å ta i bruk alle muligheter og naturressurser i Finnmark, og skape et trygt Finnmark-

Befolkningsnedgang og demografiutfordringer er den største trusselen mot Finnmark. De samarbeidende partier vil derfor støtte opp om politikk og tiltak som adresserer disse problemstillingene, og skal sikre en positiv kultur for vekst og utvikling. Man vil også peke på at bli- og bolyst for de som allerede bor i Finnmark er sentralt i dette arbeidet.

Finnmark skal være et JA-fylke. Det må legges til rette for aktører som ønsker å etablere seg i Finnmark. Finnmark fylke skal være et foretrukket sted å investere for næringsaktører og gründere.

Finnmark skal ha store ambisjoner på egne vegne. Derfor skal man ha ambisjoner om å være fremst i landet på områder som er viktig for næringsliv og befolkningen i fylket. De samarbeidende partier ønsker å satse på digitalisering som en integrert strategi på flere nivåer.

I tillegg til denne samarbeidsplattformen har de samarbeidende partier egne programmer. Samarbeidsplattformen må ikke sees på som uttømmende, men som et dokument som beskriver utfordringer og løsninger på områder man på dette tidspunkt har funnet et felles ståsted i.

De samarbeidende partiene vil:

- a) Jobbe for at det etableres «Svalbardskattesone» i tiltakssonen, for å øke attraktiviteten til regionen.
- b) Ha en større satsning på digitalisering av Finnmark mot 2030. Digitaliseringen omhandler både fylkeskommunes drift, digital infrastruktur, et digitalt samfunn og et mer digitalisert næringsliv. Gjennom digitalisering kan avstandsulemper reduseres og verdiskapningen økes i Finnmark. De samarbeidende partier har derfor som målsetning at Finnmark skal bli Norges mest digitale fylke innen 2030. Målsetningen skal følges opp med tiltak som retter seg mot målet.

- c) Så langt loven tillater det støtte kommunene i sine planprosesser og bidra til at Finnmark fylkeskommune ikke motsetter seg planer vedtatt av kommunene.
- d) Jobbe for en plan- og bygningslov som hensyntar at natur og samfunn er forskjellig fra nord til sør og fra by til distrikt. Bestemmelser om strandsoner og andre soneinndelinger skal gjenspeile samfunnet og naturen vi lever i.
- e) Jobbe for at storting og regjering gjør en helhetlig revidering av motorferdslovgivningen. I revideringen skal nordmenn, samer og kvenerens bærekraftige bruk av utmarka bli hensyntatt. Motorferdsellovgivningen er viktig for bolyst og næringsliv i Finnmark, derfor må en revidering sikre at vår kultur bevares og videreutvikles. Loven skal hensynta at samer, kvener og lokalbefolkningen skal ha tilbake de rettigheter de er fratatt jmf. Sannhets og forsoningskommisjonens rapport. Loven skal gi innbyggerrettigheter direkte til folket.
- f) Sørge for at Finnmark er et fremoverlent og næringsvennlig fylke, som ser etter mulighetene for å si ja til henvendelser fra innbyggere, næringsliv og organisasjoner. De samarbeidende parti vil derfor igangsette et administrativt og politisk arbeid med arbeidstittelen «Finnmark et JA-fylke». Hensikten med arbeidet er å avdekke- og identifisere muligheter og hindringer som bidrar til økt aktivitet i Finnmark.

TRYGG ØKONOMISK STYRING

Rammevilkårene for arbeidet i nye Finnmark fylkeskommune er ennå ikke satt da oppsplittingsprosessene ennå ikke er avsluttet. De samarbeidende partier har til hensikt å prioritere satsningsområdene som det pekes på i denne samarbeidsavtalen, men peker samtidig på at det må gjøres innenfor rammene til fylkeskommunens økonomi og kapasitet.

De samarbeidende partier forplikter seg til å samarbeide om alle saker som omhandler fylkeskommunens økonomi. Samtidig ønsker man å søke bredere flertall sammen med alle parti i saker som påvirker den langsiktige utviklingen av fylkeskommunen.

De samarbeidende partier har som mål at netto driftsresultat skal innen 2027 økes opp mot 4 % av brutto driftsinntekter. Man er også enige om at disposisjonsfond i økonomiplanperioden skal være på et nivå mellom 5 og 10% av brutto driftsinntekter. De samarbeidende partier er også enige om å medvirke til å skape en bærekraftig gjeldsbelastning i Finnmark over tid.

Samferdsel og infrastruktur er sentralt for bli- og bolyst og utviklingen av Finnmark. De samarbeidende partier er enige om å satse på godt vedlikehold, samt lage en fremtidsrettet plan for utvikling av de fylkeskommunale veiene, i tillegg til å trappe opp arbeidet med å få statlige samferdselsinvesteringer i fylket.

Hurtigbåter, ferger og kollektivtransport for øvrig må sørge for å løse transportbehovene som innbyggerne og næringslivet i Finnmark har. Man må også sørge for løsninger som bidrar til at hele fylket kobles på et transportsystem som bidrar til at folk kan bo der de vil, og at bedrifter kan etablere seg der det er et godt næringsgrunnlag.

De samarbeidende partier er kritisk til KVV for Nord-Norge som ble offentliggjort 27. september 2023. Man er stekt kritisk til fraværet av samferdselsprosjekter i Finnmark i denne utredningen. Samferdselsbehovet i Finnmark er stort og vi er undrende til at utredningen ikke ser det store samferdselsbehovet i hele Nord-Norge og ikke bare Troms og Nordland.

De samarbeidende partiene vil:

- a) Jobbe for at fylkeskommunale veier skal ha godt vintervedlikehold, god veibane, og at veitraseene er sikre. Veikvalitet skal være viktig i prioriteringene av midler til fylkesveiene.
- b) Arbeide for at bevilgningene til Finnmark økes kraftig i tiden fremover. Finnmark sin andel av investeringsmidler gjennom Nasjonal Transportplan (NTP) har over tid vært kritisk lav. Det skal søkes samarbeid på tvers av alle partiene i fylkestinget med sikte på å utøve et tverrpolitisk press mot sentrale myndigheter slik at våre behov blir hørt og at fylkets andel økes. Arbeidet må gis høyeste prioritet. Finnmark fylkeskommune har til hensikt å maksimere statlige ordninger som bidrar til midler til investering og vedlikehold av fylkesveier.
- c) Arbeide for at statlige bevilgningene til samferdsel økes kraftig slik at vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene blir mindre. De samarbeidende partier vil jobbe for at staten overtar forsvarsveiene i fylket.
- d) Bidra til at det foreligger oppdaterte planer for vei- og samferdselsprosjekter i Finnmark, slik at man er i en bedre posisjon for at prosjekter i Finnmark prioriteres.
- e) Prioritere bygging av gang- sykkelveier. De samarbeidende partier ønsker en satsing i områdene rundt skolene slik at elever i størst mulig grad kan sykle og gå til skolen og til fritidsaktiviteter.

- f) Prioritere veiløse samfunns rutetilbud innen kollektivtransport til sjøs. De samarbeidende partier er enig i at rutegående fartøy skal anløpe alle steder de seiler forbi dersom det er et behov.
- g) Offentlig samferdselstilbud bidrar til å ivareta både næringslivet og bosetting i alle kommunene i Finnmark. Veiløse samfunn med bosetting som er avhengig av båt/ferger må tilgodesees med et godt offentlig kollektivtilbud. Prinsippet for anbud innen samferdsel må baseres på å gi innbyggerne gode tilbud.
- h) Sørge for at fylkeskommunen skal legge til rette for at havner og farleder i Finnmark er i en slik stand at de bidrar til økt næringsaktivitet i kystsamfunnene. Farleder og havner er viktig for transport og næringsutøvelse i Finnmark. De samarbeidende partier vil jobbe for å øke statlige midler til søkbare fond for å ivareta statlige fiskerihavner.

UTDANNING OG KOMPETANSE

Utdanning og kompetanse står svært sentralt blant fylkeskommunens primæroppgaver. De samarbeidende partier vil satse på videreutvikling av dette området, og øke ambisjonene for fylkeskommunens egen virksomhet i samarbeid med kommuner og næringsliv.

De samarbeidende partiene vil:

- a) Jobbe for et godt utdanningstilbud på alle videregående læringssteder i Finnmark. De videregående skolene bør ha et undervisningstilbud tilpasset behov i regionen og næringslivet.
- b) At staten bidrar til økt finansiering av videregående opplæring i Finnmark. Dette må sees i sammenheng med befolkningssammensetning, geografi og avstander, i tillegg til lav gjennomføring og gjennomsnittskarakterer.
- c) At videregående opplæring skal utforske og ta i bruk nye metoder i undervisningen for å bidra til tilgjengelig og god kvalitet, slik som for eksempel LOSA. Digitalisert læringsdesign kan være et verktøy som kan brukes for å oppnå gode resultater. Videre mener de samarbeidende partier at man skal søke alternative metoder for å sikre et godt og tidsriktig utstyr i videre-gående opplæring.
- d) Bidra til videreutvikling av fagskoleutdanningene i Finnmark. De samarbeidende partier er enig i at fagskoleutdanningen er en viktig del av utdanningsløpet i Finnmark.

- e) Øke målsetningen for gjennomføring av videregående opplæring til 90% innen 2030. De samarbeidende partier mener gjennomføring av videregående opplæring er sentralt for både elever og skoleeier. Målsetningen følges opp med tiltak.
- f) Sikre gjennomføring av videregående opplæring. De samarbeidende partier er enig i at fraværsgrensen beholdes ved videregående skoler i Finnmark. En fraværsgrense må praktiseres slik at helsetjenesten ikke blir unødvendig belastet.
- g) Evaluere inntakssystemet til videregående opplæring i Finnmark som i dag baserer seg på regionalt opptak. I denne forbindelse utredes et fritt skolevalg enten i hele fylket eller innenfor en inntaksregion.
- h) Utvikle utdanningstilbud som er i samsvar med behovene for faglært arbeidskraft i næringsliv og offentlig sektor. Yrkesfagutdanning er viktig for både enkeltindividet og arbeidslivet.
- i) Arbeide for at alle som ønsker det får et tilbud om å ta et kompetansebevis/fagbrev i Finnmark.
- j) Legge til rette for at læreren ivaretas på en god måte, og at det legges til rette for kompetanseutvikling hos den enkelte lærer. Læreren er den viktigste ressursen i utdanningsløpet.
- k) Gi et tilbud til de som ikke har rett på videregående opplæring ved fylkeskommunes videregående skoler.
- l) Rette fokus på psykososiale utfordringer i den videregående skole herunder mobbing, skolevegring, og utfordringer utenfor skolehverdagen.
- m) Gjennomgå skoleskyssreglementet med sikte på å redusere avstanden for gratis skoleskyss.
- n) Tilrettelegge for at flest mulig av elever i videregående skole kan delta på ungdomsbedrifter for å øke fokus på skapertrang og gründerskap.

TRYGGHET FOR FOLK; TOTALFORSVAR OG TOTALBEREDSKAP

Finnmark er viktig for Norge. Et befolket Finnmark er en forutsetning for et totalforsvar og beredskap for landet. Aktivitet i hele fylke er derfor en forutsetning for bosetning og trygghet.

Finnmarks nærhet til Russland setter Norge i en krevende geopolitisk situasjon som kan være en trussel mot nasjonal sikkerhet og beredskap. De samarbeidende partier mener det er en forutsetning at statlige myndigheter bidrar med infrastruktur og tilstedeværelse i fylket som svarer på den geopolitiske situasjonen, og som bidrar til trygghet i Finnmark og Norge. Derfor mener de samarbeidende partier at infrastruktur som inngår i totalforsvaret av Finnmark skal være et statlig ansvar.

De samarbeidende partier skal jobbe for økt samarbeid på Nordkalotten sammen med sine fylkeskolleger i Troms og Nordland. Sveriges og Finlands inngang i NATO påvirker Finnmarks sikkerhet positivt. De samarbeidende partier mener derfor at Finnmark fylkeskommune må bidra til et samarbeid mellom de nordiske naboene på Nordkalotten.

De samarbeidende partier vil aktivt jobbe for økt militært nærvær i Finnmark, og bidra til at det kan skje.

Ekstremvær og naturkatastrofer er et voksende problem. Finnmark fylke må være forberedt på slike hendelser og beredskapen må derfor være høy. Det innebærer at det må være kapasitet til å hjelpe i en nødssituasjon, og kapasitet til å rette opp skader som kan oppstå både på fysisk og digital infrastruktur. De samarbeidende partier mener at mobildekning og nødnett må inngå i et helhetlig bilde av et totalforsvar og totalberedskap.

En positiv næringsutvikling står sentralt for de samarbeidende partier. Dette arbeidet henger tett sammen med andre politikkområder og omtales i andre deler av denne avtalen. De samarbeidende partier mener nasjonale og regionale tiltak og politiske rammebetingelser legger føringer for en god næringspolitikk, herunder nasjonalt eierskap til naturressursene.

De samarbeidende partiene vil:

- a) Være positiv til miljøvennlige og bærekraftige primærnæringer slik som fiskeri, jordbruk, skogbruk og reindrift. Disse bør tilpasses størrelsen og næringsstrukturen vi har i Finnmark fylke. På denne måten vil man støtte opp om mindre aktører og sørge for at dem sikres et godt og forutsigbart næringsgrunnlag i fremtiden.
- b) Jobbe for betydelige lokale og regionale ringvirkninger av petroleumsaktiviteten og mener det er en forutsetning for petroleumsaktivitet i Barentshavet. De samarbeidende partier vil være positiv til en bærekraftig og miljøvennlig petroleumsnæring i Finnmark og vil arbeide for økt aktivitet på land i Finnmark.
- c) Være positiv til en bærekraftig og miljøvennlig havbruksnæring i Finnmark. Finnmark fylkeskommune skal så langt som loven tillater støtte opp om utvikling i havbruksnæringen som kommunene selv ønsker i sitt planverk.
- d) Være positiv til en bærekraftig og miljøvennlig mineralnæring i Finnmark, og vil der det er naturlig jobbe for økt aktivitet og flere mineralarbeidsplasser i Finnmark. I arbeidet med ny minerallov tas det til orde for et urfolksvederlag som skal tilfalle blant annet reindriften. De samarbeidende partier er enige om at hele urfolksavgiften skal forvaltes av kommunene. Urfolksavgiften skal tilfalle alle som blir berørt av aktiviteten og som ikke allerede har fått kompensert de negative konsekvensene.
- e) Jobbe for en egen utmarkslov som ivaretar all utmarksbruk og alle utmarksnæringer. De samarbeidende partier vil ved revidering av reindriftsloven jobbe for å skape et likeverdig og balansert utgangspunkt som gir alles bruk av utmark i Finnmark samme rettsvern. Oppfatning av dagens reindriftslov leder til en rettslig og næringsmessig ubalanse som spesielt kommer til syne i Finnmark.
- f) Jobbe for at offentlig innkjøpsordninger må tilpasses slik at i første rekke lokalt og regionalt næringsliv kan konkurrere om leveringsavtaler og oppdrag.
- g) Jobbe for en egen administrativ enhet for naturbruk på fylket. De samarbeidende partier vil jobbe for å fremme befolkningens naturbruk, herunder friluftsliv, motorferdsel, folkehelse og tiltak som bidrar til økt bo- og blilyst. Ingen verneområder skal aksepteres uten lokalbefolkningens samtykke.

- h) Jobbe for et statlig industrifond. Utnytting av både fornybar og ikke-fornybare ressurser skal eies nasjonalt og gi lokale verdiskapninger og ringvirkninger. Industrisatsinger skal hensynte lokalbefolkningens tilgang og rettigheter til utmarka.
- i) Jobbe for at innovasjon Norges virkemiddelapparat må vris til fordel for nord og distriktene. Det skal bygges opp flere innovative næringsklynger og gründermiljøer i nord.
- j) Jobbe for et tett samarbeid med de tre nordligste fylkene for å utarbeide strategier for bo- og blilyst. Sammen med de nordligste fylkene skal man ha en strategi for tog helt til Kirkenes som ledd i totalforsvar, beredskap, næringsutvikling og et klimavennlig samfunn.
- k) Bidra til at Finnmark fylke skal ta del i det grønne skifte, og utnytte de mulighetene det gir. De samarbeidende partier ønsker derfor at næringsliv og aktører som satser mot det grønne skifte løftes frem når det kan gi økt aktivitet og nye arbeidsplasser i Finnmark.
- l) Kreve at det kommer på plass et lovverk som sikrer betydelige lokale og regionale ringvirkninger for at havvind skal kunne etableres utenfor Finnmark. Havvind som energikilde er krevende i Finnmark. De samarbeidende partier mener at havvind ikke må fortrenge andre næringer som bl.a. fiskeri som i dag bruker de aktuelle områder.
- m) Bidra til at reiselivsnæringen i Finnmark skal være lokalt forankret med god lønnsomhet som kjennetegnes med høy kvalitet, og salg av genuine og ekte opplevelser. Utvikling av denne viktige næringen må skje i tett samarbeid med næringen og andre regioner.

KULTUR BYGGER SAMFUNN

Attraktive kulturtilbud er med på å skape trivelige og levedyktige lokalsamfunn. Kulturopplevelser, innenfor både kulturarv, kunst, idrett og friluftsliv, fremmer fellesskap og identitet, og er viktig for fylkets utvikling. Fylkeskommunen skal ha et tett samspill med lokalsamfunnene på dette området. Alle skal ha tilgang til kulturopplevelser utført av både profesjonelle og ikke-profesjonelle aktører.

Kunst og kultur har en egenverdi, og skaper refleksjon og innsikt rundt verdier, samfunn, samt hva det vil si å være menneske. Kulturpolitikk er demokratibyggende og styrker ytringsfriheten. Kunnskap om egen og felles kultur som bygger på likeverd gjør oss trygge i møte med andre. For de samarbeidende partier er det overordnet at alle skal kunne delta, oppleve og skape.

Frivillige og organisasjonslivet er bærebjelken i det norske idretts- og kulturlivet. Derfor er gode rammebetingelser for disse en forutsetning i en offensiv kulturpolitikk.

Finnmark har lange og stolte tradisjoner innenfor en rekke idrettsgrener. De samarbeidende partier vil løfte breddeidretten, styrke det profesjonelle, bygge opp om frivilligheten og styrke rekrutteringen blant barn og unge.

De samarbeidende partier ønsker i et samspill med kommunene og private aktører å gi kulturutøverne og kulturutøvingen tilfredsstillende vilkår. Både profesjonell og frivillig kulturutøvelse har en viktig plass i Finnmark.

De samarbeidende partiene vil:

- a) Legge til rette for kulturelle møteplasser, herunder UKM og festivaler.
- b) Gi gode rammebetingelser for bygde- og folkekulturen som i stor grad bæres av frivillige i utallige lokalsamfunn.
- c) I samarbeid med kommuner og frivillige å legge til rette for flere kvenske møteplasser.
- d) Legge til rette for at profesjonell kunst og kultur har arenaer og utviklingsmuligheter.
- e) Legge til rette for økt søkelys på samisk og kvensk kultur med særlig vekt på kystkulturen.
- f) Følge opp St.Meld.23 (2020-2021) Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid og konklusjonene som gjelder Finnmark.

- g) I samarbeid med kommunene videreutvikle bibliotekene.
- h) Jobbe for å øke bevilgninger av spillemidler til Finnmark.

TANN- OG FOLKEHELSE

Folkehelse

Folkehelse og forebygging vil være en av de store utfordringene i fremtiden. Bedre folkehelse og forebygging vil bøte på både fremtidens helsemessige og økonomiske utfordringer. Derfor vil de samarbeidende partier jobbe med folkehelse og forebygging, samt sørge for å gi folkehelsearbeidet en sentral plass i hele virksomheten. En av de viktigste arenaene for god folkehelse er naturen. Finnmark fylkeskommune vil prioritere arbeidet med å tilrettelegge for at flere tar i bruk naturen. Friluftsliv står sentralt for å bedre folkehelsen og sørge for bli- og bolyst i Finnmark.

Psykiske helseproblemer er en av vår tids store utfordringer. Psykiske helseplager øker stadig, særlig blant ungdom. Finnmark fylkeskommune ønsker å prioritere innsatsen for bedre psykisk helse i befolkningen, innenfor skole og arbeidsliv, både gjennom tilbud som gis av fylkeskommunen og i samarbeid med andre offentlige og private aktører i Finnmark.

Tannhelse

Tannhelsetjenesten er den eneste spesialisthelsetjenesten fylkeskommunen har ansvar for. Dette er en svært viktig tjeneste for barn, eldre funksjonshemmede og ruspasienter. I tillegg yter den fylkeskommunale tannhelsetjenesten et viktig tilbud til voksne der det er kapasitet. Tannhelse henger nøye sammen med folkehelse. Det må legges til rette for god kontakt mellom tannlegene og resten av helsetjenesten. De samarbeidende partier vil legge til rette for at alle i Finnmark skal ha tilgang til god tannbehandling. Man vil også videreutvikle tannhelsetjenesten i Finnmark, blant annet gjennom å sikre rekruttering av fagfolk. Forebyggende arbeid bør prioriteres. Tilbudene skal være av god kvalitet og tilgjengelige. Da er det viktig at tannhelsetjenesten skal være både faglig og økonomisk forsvarlig.